

**ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»**

Факультет суспільних та прикладних наук

Кафедра іноземної філології та бізнес-комунікацій

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з методичної роботи
 Ярослав ШТАНЬКО
24 02 2025 р.

ПОРІВНЯЛЬНА ЛЕКСИКОЛОГІЯ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань:	03 Гуманітарні науки
Спеціальність:	035 Філологія
Освітньо-професійна програма:	«Англійська мова (переклад)»
Освітній рівень:	перший (бакалаврський)
Статус дисципліни:	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання:	англійська

**Івано-Франківськ
2025**

РОЗРОБНИК:

кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри іноземної
філології та бізнес-комунікацій

Василь БОЙЧУК

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри іноземної філології та бізнес-комунікацій,
протокол №1 від 28.08. 2025 р.
Завідувач кафедри

Василь БОЙЧУК

УЗГОДЖЕНО:

Гарант ОП

Василь БОЙЧУК

СХВАЛЕНО:

на засіданні науково-методичної ради, протокол №1 від 29 серпня 2025 р.

e-mail	vasyl.m.boichuk@ukd.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	202
Посилання на сайт	https://ukd.edu.ua/person/vasyl-boychuk
Сторінка курсу в СДО	https://online.ukd.edu.ua/course/view.php?id=3969

ВСТУП

Анотація навчальної дисципліни

«Порівняльна лексикологія» є однією з провідних теоретичних дисциплін лінгвістичного циклу, які вивчаються у вищому навчальному закладі. Предметом вивчення цієї дисципліни є принципи й закономірності функціонування лексичної системи сучасної англійської й української мов.

Мета навчальної дисципліни – студіювання теоретичних положень про лексичну систему англійської мови порівняно з українською для формування наукового підходу до мов та їх кращого вивчення.

Завдання дисципліни – ознайомити студентів з основними теоретичними положеннями про лексичну будову сучасної англійської та української мов з використанням сучасних лінгвістичних теорій, розвинути вміння використовувати знання з лексикології мови для практичного використання англійської мови, оптимізувати вміння працювати з науковою лінгвістичною літературою та знаходити інформацію, що може бути використана як для лінгвістичного аналізу, так і перекладацької практики.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати**:

- структурну організацію мови, зокрема її лексичну систему;
- спеціальну професійну термінологію й уміло послуговуватися нею для виконання фахових завдань;
- лексико-семантичну природу одиниць мови в українській та англійській мовах, методику встановлення ізоморфних та аломорфних явищ.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен **вміти**:

- на основі спостереження мовних фактів робити узагальнення про ті чи інші лексико-семантичні процеси сучасної англійської мови, порівнювати їх з аналогічними процесами української мови;
- надавати правильну теоретичну інтерпретацію мовним явищам;
- ілюструвати кожне теоретичне положення конкретними мовними прикладами;
- працювати з науковою лінгвістичною літературою;
- використовувати сучасні методи лінгвістичного аналізу для інтерпретації мовних явищ.

Професійні компетентності та результати навчання, яких набувають здобувачі освіти внаслідок вивчення навчальної дисципліни “Порівняльна лексикологія” (шифри та зміст компетентностей та програмних результатів навчання вказано відповідно до ОПП “Англійська мова (переклад)”, введений в дію ЗВО “Університет Короля Данила” 30 червня 2019 року).

Шифр та назва компетентності	Шифр та назва програмних результатів навчання
ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та	ПРН 7. Розуміти основні проблеми

аналізу інформації з різних джерел.	філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.
ФК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.	ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови і літератури, що вивчається, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.
ФК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов, що вивчаються.	ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.
ФК4. Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію.	ПРН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.
ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.	ПРН 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.
	ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	третій (3)		
Семестр	п'ятий (5)		
Кількість кредитів ЄКТС	3		
Аудиторні навчальні заняття		денна форма	заочна форма
	Лекції	14 (в годинах)	2
	семінари, практичні	28 (в годинах)	6
	лабораторні		-
Самостійна робота		48 (в годинах)	82

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Перелік тем лекційного матеріалу

Lecture 1. THE SUBJECT-MATTER OF THE CONTRASTIVE LEXICOLOGY OF ENGLISH AND UKRAINIAN.

Lecture 2. METHODS AND PROCEDURES OF CONTRASTIVE ANALYSIS.

Lecture 3. MORPHEMIC STRUCTURE OF ENGLISH AND UKRAINIAN WORDS.

Lecture 4. CATEGORIES AND TYPES OF PRESENT-DAY ENGLISH AND UKRAINIAN WORD-FORMATION.

Lecture 5. SEMANTIC STRUCTURE OF ENGLISH AND UKRAINIAN WORDS.

Lecture 6. THE STYLISTIC LAYERS OF ENGLISH AND UKRAINIAN VOCABULARY.

Lecture 7. CONTRASTIVE ANALYSIS OF ENGLISH AND UKRAINIAN PHRASEOLOGY.

Зміст семінарських (практичних) занять

Seminar 1. The subject-matter of the contrastive lexicology of English and Ukrainian.

1. Fundamentals

1.1. Object of lexicology.

1.2. Subdivisions of lexicology.

2. Contrastive lexicology

3. Tasks of contrastive lexicology. Its theoretical and practical value.

Seminar 2. Contrastive lexicology and other subdivisions of linguistics.

1. Lexicology and phonology.

2. Lexicology and morphology.

3. Lexicology and syntax.

4. Lexicology and semantics.

5. Lexicology and pragmatics.

6. Lexicology and stylistics.

7. Lexicology and psycholinguistics.

8. Lexicology and sociolinguistics.

Seminar 3. Methods and procedures of contrastive analysis.

1. Stages of linguistic investigation.

2. Methods of analysis.

2.1. The IC analysis.

- 2.2. Distributional analysis.
- 2.3. Transformational procedures.
- 2.4. Componential analysis.
- 2.5. Statistical methods of analysis.

Seminar 4-5. MORPHEMIC STRUCTURE OF ENGLISH AND UKRAINIAN WORDS.

1. The word as a fundamental unit of the language.
 - 1.1. Some general problems of the theory of the word.
 - 1.2. Criteria of the definition.
2. Morphemes, free and bound forms.
3. Root and affixational morphemes.
4. Contrastive analysis of the morphemic structure of English and Ukrainian word.

Seminar 6-7. CATEGORIES AND TYPES OF PRESENT-DAY ENGLISH AND UKRAINIAN WORD-FORMATION.

1. The classification of the principal types of word-formation.
2. Affixation.
3. Compounding.
4. Sound-interchange.
5. Stress-interchange.
6. Backformation.
7. Lexicalization.
8. Reduplicatives.
9. Abbreviations (Clippings, Acronyms, Blends).
10. Conversion.

Seminar 8. SEMANTIC STRUCTURE OF ENGLISH AND UKRAINIAN WORDS.

1. The lexical meaning of the word and its semantic structure.
2. Denotative and connotative meaning.
3. Semantic change.
 - 3.1. Polysemy.
 - 3.2. Metaphor.
 - 3.3. Metonymy.
4. Other types of semantic change.
 - 4.1. Litotes.
 - 4.2. Irony.
 - 4.3. Euphemisms.

Seminar 9. CONTRASTIVE STUDIES OF THE SEMANTIC GROUPS OF ENGLISH AND UKRAINIAN WORDS.

1. Semantic groups of words.
2. Synonyms.
 - 2.1. Definition.

- 2.2. Classification.
- 2.3. Synonymic row and its structure.
- 3. Homonyms.
- 3.1. The classification of homonyms.
- 3.2. Sources of homonymy.

Seminar 10. THE STYLISTIC LAYERS OF ENGLISH AND UKRAINIAN VOCABULARY.

- 1. Types of varieties of a language
- 1.1. Varieties according to region.
- 1.2. Social varieties.
- 1.3. Varieties according to the field of discourse.
- 1.4. Varieties according to medium.
- 1.5. Varieties according to attitude.

Seminar 11-12. CONTRASTIVE ANALYSIS OF ENGLISH AND UKRAINIAN PHRASEOLOGY.

- 1. The notion of idiomaticity.
- 1.1. Differences in terminology.
- 1.2. Criteria of singling out phraseological units.
- 2. Classification of PhU.
- 2.1. Principles of classification.
- 2.2. Main types of PhU.

Seminar 13. LEXICOGRAPHY.

- 1. The History of British Lexicography.
- 2. The History of American Lexicography.
- 3. The main problems in lexicography.
- 4. Types of dictionaries.

Seminar 14. BRITISH AND AMERICAN VARIANTS OF THE ENGLISH LANGUAGE.

- 1. Phonetic variants.
- 2. Variation in the spelling.
- 3. Variation in grammar.
- 4. Variation in vocabulary.

Зміст самостійної роботи студентів Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни “Порівняльна лексикологія”

Найменування видів робіт	Розподіл годин	
	денна форма	заочна форма
Самостійна робота, год, у т.ч.:	18	48

Опрацювання матеріалу, викладеного на заняттях	10	12
Підготовка до практичних занять та контрольних заходів	4	12
Підготовка до поточного контролю	2	12
Опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	2	12

ПОЛІТИКА КУРСУ

Під час вивчення курсу студент повинен дотримуватись академічної доброчесності (див. [Положення про академічну доброчесність](#), затверджене наказом № 27/од від 05.10.2023).

Під час навчання студент повинен дотримуватись Кодексу корпоративної етики: прагнути до створення в університеті сприятливого етично-психологічного клімату та, дотримуватись духу університетського співтовариства, у своїй професійній, навчальній і громадській діяльності, що базується на принципах чесності, ввічливості, толерантності, добросовісності, відповідальності, шанобливості та справедливості.

Дистанційне навчання за потреби відбуватиметься на основі навчальної платформи Moodle, куди викладач завантажуватиме навчально-методичні матеріали, презентації та завдання для самостійного опрацювання.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів.

У разі недотримання цієї норми, замість “н” в журналі буде виставлено “0” (нуль балів), без права перездачі.

Студенти повинні мати оцінки з не менше 50% аудиторних занять.

Підсумкова оцінка в навчальному електронному журналі генерується автоматично.

До підсумкового контролю допускаються студенти, які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни застосовується комплекс методів для організації навчання студентів з метою розвитку їх логічного та абстрактного мислення, творчих здібностей, підвищення мотивації до навчання та формування особистості майбутнього фахівця в галузі культури і мистецтва.

Програмний результат навчання	Методи навчання	Метод оцінювання
ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв’язання із застосуванням доцільних методів та	пояснювально-ілюстративний метод (розповідь, лекція, навчальна або методична література, словесні, наочні прийоми);	Поточний контроль (усний, письмовий, тестовий, самоконтроль). Підсумковий контроль (іспит у формі

інноваційних підходів.	репродуктивний метод (виконання практичних завдань, підготовка презентаційних матеріалів у встановленому форматі, застосування прийомів лінгвістичного аналізу, практичні методики);	комп'ютерного тестування).
ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови і літератури, що вивчається, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.	метод проблемного викладення (прийом порівняння різних поглядів та підходів до вирішення проблеми, демонстрація способу розв'язання завдання);	
ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.	частково-пошуковий, або евристичний метод (прийом наукового пошуку, активізації мислення, спонукання до пізнання);	
ПРН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.	дослідницький метод (прийом самостійного опрацювання наукової літератури, джерел, прийом спостереження, методи синтезу та аналізу, індукції та дедукції)	
ПРН 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.		
ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання		

складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

--	--

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Процедура проведення контрольних заходів, а саме поточного контролю знань протягом семестру та підсумкового семестрового контролю, регулюється «Положенням про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів», яке розміщено на сайті університету в розділі «Публічна інформація»: <https://ukd.edu.ua/node/1149>

Фіксація **поточного** контролю здійснюється в “Електронному журналі обліку успішності академічної групи” на підставі чотирибальної шкали - “2”; “3”; “4”; “5”. У разі відсутності студента на занятті виставляється “н”. За результатами поточного контролю у Журналі, автоматично визначається підсумкова оцінка, здійснюється підрахунок пропущених занять.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість “н” в журналі буде виставлено “0” (нуль балів), без права перездачі.

До підсумкового контролю допускаються студенти які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів. Усі студенти, що отримали 34 балів і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру.

Підсумковий контроль знань у формі екзамену (1 семестр) проводиться у вигляді комп'ютерного тестування. За результатами підсумкового контролю (диференційований залік/екзамен) студент може отримати 40 балів.

Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не здали екзамен/диференційований залік і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях оцінюється в балах (згідно зі Шкалою оцінювання знань за ЄКТС) і є сумою балів, отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Шкала оцінювання знань за ЄКТС:

Оцінка за національною шкалою	Рівень досягнень, %
Національна диференційована шкала	
Відмінно	90 – 100

Добре	75 – 89
Задовільно	60 – 74
Незадовільно	0 – 59
Національна недиференційована шкала	
Зараховано	60 – 100
Не зараховано	0 – 59
Шкала ECTS	
A	90 – 100
B	83 – 89
C	75 – 82
D	67 – 74
E	60 – 66
FX	35 – 59
F	0 – 34

Студенти, які не з'явилися на екзамени без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

Об'єктивність процедур проведення контрольних заходів забезпечується відмежуванням результатів поточного контролю від результатів підсумкового контролю.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

Верба Л. Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов (посібник для перекладацьких відділень вузів) : Вінниця : Нова книга, 2003. 160 с. 11

Карпенко О. В. Comparative Lexicology of the Ukrainian and English Languages : навч. посіб. Харків : Вид-во НУА, 2018. 104 с. URL : <http://dspace.nua.kharkov.ua/jspui/bitstream/123456789/1811/1/%D0%B0%D0%BD%D0%B3%D0%BB.%20%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B8%D1%8F%20%D0%9A%D0%B0%D1%80%D0%BF%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf>.

Квеселевич Д. І. Практикум з лексикології сучасної англійської мови: Modern English Lexicology in Practice : навч. пос. : Вінниця: Нова книга, 2001. 127 с.

Корунець І. В. Порівняльна типологія англійської та української мов : навч. посіб. : Вінниця : Нова книга, 2003. 464 с.

Andreichuk N. I, Babeliuk O. A. Contrastive lexicology of English and Ukrainian languages: theory and practice : textbook. Kherson : Publishing House “Helvetica”, 2019. 236 p.

Допоміжна література

Мостовий М. І. Лексикологія англійської мови: підруч. : Х. : Основа, 1993. 255 с.
Alan Cruse. A Glossary of Semantics and Pragmatics. Edinburgh University Press, 2006. 198 p.
Fischer R. Lexical change in present-day English: A corpus-based study of the motivation, institutionalization, and productivity of creative neologisms : Tübingen : Narr, 1998. IX. 209 p.
Lewis N. Instant word power. New York etc. : Signet, 1981. XIV. 386 p.
World Englishes. Rethinking Paradigms. Edited by Ee Ling Low and Anne Pakir. New York, 2018. 304 p.
The Routledge linguistics Encyclopedia. Third edition. Edited by Kirsten Malmkjær New York, 2010. 763 p.
Widowson H. G. Linguistics. Oxford : Oxford Univ. Press, 1996.
Yule G. Pragmatics. Oxford : Oxford Univ. Press, 1996.

Електронні інформаційні ресурси

Cambridge Dictionary. URL : <https://dictionary.cambridge.org/> (дата звернення 27.08.2025) (дата звернення 27.08.2025)

Urban Dictionary. URL : <https://www.urbandictionary.com/> (дата звернення 27.08.2025)

Glossary of Linguistic Terms. URL : <https://glossary.sil.org/term> (дата звернення 27.08.2025)